

Ochrona przyrody? A która?

W latach 60. ubiegłego wieku, w ówczesnym, gomułkowskim, kontekście społeczno-politycznym, poeta i satyryk Natan Tenenbaum, napisał taki dwuwiersz:

Gdy słyszę słowo: „Kultura”
Pytam od razu: — A która?

Być może podobne pytanie należałoby zadać dziś, nie tylko w odniesieniu do kultury, ale także ochrony przyrody? Czy przypadkiem nie istnieją równoległe, obok siebie, dwie narracje dotyczące ochrony przyrody, dwa postrzegania, dwie praktyki? Z jednej strony jest to wiekowa już tradycja ochroniarska, której podstawy tworzyli Jan Gwałbert Pawlikowski, Władysław Szafer i wielu innych, bazująca na podejściu wypracowanym w innych krajach Europy, zarówno wschodniej jak i zachodniej, na przemysłeniach Hugo Konwentza czy Aleksandra Kożewnikowa. Jej podstawą jest ochrona konserwatorska, oparta na pozostawieniu przyrody samej sobie, zabezpieczeniu przed zachłannością człowieka, w parkach narodowych, rezerwatach i innych formach ochrony, ograniczeniu lub eliminacji wpływów działalności ludzkiej, poszanowaniu dla spontanicznie zachodzących procesów i dynamiki naturalnych zmian.

Z drugiej strony od lat słyszymy o „ochronie” za pomocą piły, strzelby i koparki, nie dla przyrody jako takiej, przedstawiającej wartość samą w sobie, lecz dla człowieka i jego interesów. Propaguje ją dziś między innymi oficjalna propaganda Lasów Państwowych czy Polskiego Związku Łowieckiego, z twarzą Jana Szyszki, z „zarządzaniem przyrodą”, kształtowaniem ekosystemów tak, aby jak najlepiej „służyły człowiekowi”, „regulacją pogłowia” itd. Na niej to właśnie opierają się postulaty usuwania „drzew kornikowych” w Puszczy Białowieskiej czy „czynna ochrona” ekosystemów leśnych w rezerwatach i parkach narodowych. Na niej bazuje upowszechniane przez Lasy Państwowe w społeczeństwie przeświadczenie, że las nie urośnie bez leśnika, a gospodarka leśna jest równoznaczna z ochroną przyrody.

Obie „ochrony” współistnieją w dynamicznej równowadze czasoprzestrzennej, zdobywając przewagę tu lub tam, dziś lub jutro. Przepaść pomiędzy nimi pogłębia się, jak wiele rozłamów powstających dziś w Polsce. Punktów stycznych lub pól do negocjacji czy współpracy – brak, zresztą nie było ich nigdy.

Więc kiedy znów gdzieś usłyszymy „ochrona przyrody”, nie zapomnijmy zapytać – a która?

Andrzej Jermaczek

Sprawozdanie Zarządu Klubu z działalności w roku 2015

Fot. Andrzej Jermaczek

Członkowie Klubu

W dniu 31 grudnia 2015 roku Klub liczył 679 członków. W roku 2015 w szereg Klubu wstąpiło 14 osób. Statystyka osób pochodzących z poszczególnych województw przedstawiała się następująco: dolnośląskie 35 osoby, kujawsko-pomorskie 11, lubelskie 3, lubuskie 160, łódzkie 19, małopolskie 14, mazowieckie 20, opolskie 6, podkarpackie 1, podlaskie 4, pomorskie 21, śląskie 20, świętokrzyskie 3, warmińsko-mazurskie 9, wielkopolskie 324, zachodniopomorskie 42. Bieżącą składkę w roku 2015 opłaciły 142 osoby.

W ramach struktur organizacyjnych Klubu w roku 2015 działalność prowadziło pięć kół terenowych: piłskie, wolsztyńskie, poznańskie, dolnośląskie i jurajskie. Oprócz podejmowanych lokalnie interwencji, Koła prowadziły samodzielne prace terenowe oraz były organizatorem spotkań i imprez związanych z ochroną przyrody.

Projekty ochrony przyrody (realizowane)

W ramach prac z zakresu ochrony przyrody realizowano następujące projekty:

1. Ochrona torfowisk alkalicznych (kod 7230) w młodoglacjalnym krajobrazie Polski północnej.

Projekt zakłada czynną ochronę najważniejszych z punktu widzenia ochrony przyrody i najcenniejszych obszarów torfowisk alkalicznych Polski północnej, w 29 obszarach Natura 2000 (86 obiektów o łącznej powierzchni blisko 1000 ha). Projekt realizowany jest w partnerstwie z RDOŚ Gdańsk i RDOŚ Olsztyn. Realizację projektu rozpoczęto we wrześniu 2012 r. W roku 2015 zrealizowano następujące zadania:

- Namnażanie i wsiedlanie skalnicy torfowiskowej w 6 obiektach.
- W ramach kontynuacji wykonywania działań ochronnych – skoszono 35 ha torfowisk i usunięto nalot drzew i krzewów z powierzchni 37 ha. Łącznie koszenia wykonano już na 88 ha, a wycinki na

84 ha. Działania będą kontynuowane w sezonie 2016.

- Odebrano dokumentację techniczną i wybudowano 21 zastawek – z czego 20 na terenie Kosobudek. Wyłoniono wykonawcę budowy dla kolejnych 26 zastawek, ale budowa rozpoczęła się w I kwartale 2016 r.
- Wykonano instalację 5 cylindrów Clemsona w tamach bobrowych. Zadanie zakończono.
- Zorganizowano warsztaty w ośrodku w Kuklach (woj. podlaskie) podsumowujące dotychczasowe działania w ramach projektu.
- Przekazano do Komisji Europejskiej Raport Śródokresowy z realizacji projektu, który został zatwierdzony.
- Zakupiono grunty o powierzchni 24,83 ha, z czego 2,62 ha na terenie otuliny rezerwatu Mechowiska Sulęczyńskie, które następnie zostały włączone do terenu samego rezerwatu oraz 21,4 ha na terenie Doliny Rospudy.
- Zorganizowano wyjazd studyjny łączący w sobie promocję wyników projektu na międzynarodowym kongresie ochrony przyrody w Montpellier (Francja) oraz zbieranie/wymiana doświadczeń w ochronie torfowisk alkalicznych w innych projektach LIFE we Francji i Niemczech. W wyjeździe brało udział 12 osób.

2. Ochrona torfowisk alkalicznych (kod 7230) południowej Polski.

Analogiczny projekt do realizowanego w Polsce północnej. Zakłada czynną ochronę najważniejszych z punktu widzenia ochrony przyrody i najcenniejszych obszarów torfowisk alkalicznych Polski południowej, w 24 obszarach Natura 2000 (97 obiektów o powierzchni od kilku arów do kilkudziesię-

ciu ha). Projekt realizowany jest w partnerstwie z Gorczańskim Parkiem Narodowym. Współfinansującym, oprócz funduszu Life + i NFOŚiGW, jest Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie. Realizację projektu rozpoczęto we wrześniu 2014r. W roku 2015 przeprowadzono inwentaryzację większości obiektów w projekcie i zamontowano urządzenia do monitoringu hydrologicznego w wybranych obiektach. W ramach Projektu zamontowano na jednym z obiektów stację monitoringową, składającą się m.in. z stacji kompaktowej WS-GP1 z modemem GSM. Podpisano porozumienia na realizację działań z zakresu czynnej ochrony z Magurskim i Bieszczadzkiem Parkiem Narodowym oraz Nadleśnictwami: Cisna, Rymanów, Dukla, Piwniczna. Ponadto podpisano porozumienie z RDOŚ w Łodzi i Krakowie dotyczące wspólnej realizacji Projektu. W ramach Projektu Klub rozpoczął opracowanie planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Torfowiska nad Prosną w województwie łódzkim (w ramach którego wykonano inwentaryzację przyrodniczą obszaru, przeprowadzono pierwsze spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy, przeprowadzono wraz z RDOŚ w Łodzi procedurę administracyjną, tzn. zamieszczono ogłoszenia w lokalnej prasie o rozpoczęciu opracowania PZO, złożono wnioski o zmianę SDF). Dla większości obiektów pozyskano dane ze starostw o właścicielach działek w obiektach. Rozpoczęto procedurę uzgodnień z właścicielami gruntów prywatnych. Przedstawiciele Klubu uczestniczyli w spotkaniach Zespołu Lokalnej Współpracy dla opracowywanego planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Moczary.

Na terenie województwa podkarpackiego wykonano działania ochronne (wycinka nalotów drzew i krzewów oraz koszenie przygotowawcze), były to tereny w

zarządzie Nadl. Cisna, Rymanów, Dukla oraz Magurskiego Parku Narodowego (na ok. 2 ha wykonano koszenie, na powierzchni 1,20 ha wykonano wycinkę nalotów drzew i krzewów). W lipcu odbyła się oficjalna konferencja rozpoczynająca Projekt, która miała miejsce w siedzibie Gorczańskiego Parku Narodowego. W pierwszy dzień konferencji odbyły się oficjalne wystąpienia oraz posiedzenie Komitetu Sterującego Projekt, natomiast w drugi dzień odbyła się wycieczka terenowa m.in. do obiektów znajdujących się w Projekcie.

3. Przebudowa oraz zmiana sposobu użytkowania zabytkowego budynku karczmę sądowej w Uniemyślu – Uniemyśl, karczma sądowa (XVIII w.): kompleksowy remont, etap V.

Dzięki dotacji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego dokończyliśmy remont Stacji z zewnątrz poprzez położenie specjalnych tynków renowacyjnych (o działaniu wilgociochłonnym i grzybobójczym) i pomalowanie ścian farbami renowacyjnymi, a także poprzez odtworzenie stolarki drzwiowej co pozwoliło ostatecznie zamknąć bryłę budynku. Dokończyliśmy także remont dachu instalując odgrom, rynny i rury spustowe oraz płotki przeciwniebowe. Ważnym działaniem było także wykonanie systemu instalacji przeciwpożarowej i oddymiania.

4. Społeczny nadzór zarządzania najcenniejszymi lasami w Polsce.

W projekcie jesteśmy partnerem Pracowni Na rzecz Wszystkich Istot, Oddział Podlaski. W roku 2015 kontynuowano pozyskiwanie informacji o konsultacjach społecznych do planów ochrony dla parków narodowych

Odnowiony front zabytkowego budynku remontowanej Stacji Klubu w Uniemyślu. Fot. Andrzej Jermaczek

(wszystkich tych, dla których takie plany nie zostały jeszcze ustanowione) oraz dokonano analizy ogłoszonych projektów planów ochrony dla Gorczańskiego PN, Magurskiego PN, Poleskiego PN, Słowińskiego PN, Świętokrzyskiego PN i Tatrzańskiego PN. Do ww. planów zgłoszono wnioski i uwagi. Kontynuowano pozyskiwanie informacji i analizę dokumentacji od siedmiu nadleśnictw objętych projektem w zakresie PUL, szczególnie odnośnie ekosystemów referencyjnych i ilości pozostawianego martwego drewna w lesie. W lutym zorganizowano i przeprowadzono warsztaty pn. "Uczestnictwo społeczne w zarządzaniu cennymi przyrodniczo lasami". Otrzymało 90 zgłoszeń, spośród których udział w warsztatach wzięło 36 osób. Tematyka warsztatów obejmowała przede wszystkim: najczęściej naruszane przez nadleśnictwa i parki narodowe przepisy prawne, możliwości udziału społecznego w procesie tworzenia dokumentów planistycznych, udział martwego drewna w lasach, możliwość podjęcia działań w przy-

padkach stwierdzenia rażącego naruszenia prawa, udział w procesie certyfikacji FSC. Dla uzupełnienia obrazu wartości przyrodniczych w wybranych spośród nadzorowanych nadleśnictw (tj. Smolarz, Drawsko, Karnieszewice i Kamienna Góra) podpisano i pomyślnie zrealizowano umowy z ekspertami entomologami i botanikiem dotyczące ekspertyz na potrzeby modyfikacji gospodarki leśnej dla ochrony rzadkich i zagrożonych gatunków bezkręgowców związanych z martwym drewnem oraz cennych siedlisk przyrodniczych. Przy pomocy ekspertów zewnętrznych, na podstawie badań terenowych, pozyskano informacje o zasobności martwego drewna i zróżnicowaniu mikrosiedlisk nadrzecznych w obiektach szczególnie wrażliwych na gospodarkę leśną, których ochrona wymagałaby modyfikacji tej gospodarki. Zakres przestrzenny opracowania odpowiadał zakresowi przestrzennemu wcześniej wykonanych ekspertyz dotyczących walorów entomologicznych i botanicznych powyższych powierzchni,

dotychczas dodatkowo został on poszerzony o badania ilości martwego drewna w Nadleśnictwie Bardo Śląskie. Projekt jest realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji, prowadzonego przez Fundację im. Stefana Batorego we współpracy z Polską Fundacją Dzieci i Młodzieży, finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Wszystkie powyższe projekty będą kontynuowane w roku 2016.

Projekty planowane do realizacji

Wspólnie z niemiecką organizacją NABU oraz NGO z Litwy, Łotwy i Estonii zajmowaliśmy się rolą torfowisk w łagodzeniu zmian klimatu, przygotowaliśmy międzynarodową aplikację do LIFE-Klimat (w Polsce dotyczącą ochrony torfowisk w Słowińskim Parku Narodowym). Wspólnie z NABU przygotowaliśmy działania dla kontynuacji i wzmocnienia ochrony torfowisk wysokich - Bagno Kusowo i Słowińskie Bagno.

Działalność rolno-środowiskowa

Klub kontynuował rozpoczętą przed laty ochronę zagrożonych elementów krajobrazu rolniczego w ramach prowadzonego gospodarstwa rolnego w Owczarach oraz posiadanych i dzierżawionych gruntów. Hodowla zwierząt obejmowała ok. 180 owiec, 11 kóz oraz 1 konia. W Owczarach kontynuowano wypas owiec na murawach kserotermicznych, uprawę w szkółce starych odmian drzew owocowych (zaszczepiono ok. 1300 sadzonek) oraz poszerzano kolekcję zachowawczą chwastów. W roku 2015 kontynuowano nowy cykl realizacji programu rolnośrodowiskowego w ramach różnych wariantów pakietu 4 i 5 (ochrona siedlisk i

zagrożonych gatunków ptaków) obejmujących murawy kserotermiczne w dolinie Odry (głównie w okolicach Owczar, Zatoni Dolnej i Cedyni), łąki w Koźminku, łąki nad Obrą, łąki i torfowiska nad Ilanką k. Torzymia i torfowiska nad Pliszką w Kosobudkach. Łącznie programem rolnośrodowiskowym objętych jest ponad 90 ha gruntów - głównie muraw kserotermicznych, różnego typu łąk i torfowisk.

Opracowania i ekspertyzy

W roku 2015 Klub prowadził prace terenowe na potrzeby kilkunastu opracowań, na zlecenie różnych instytucji. Były to:

- inwentaryzacja ornitologiczna obszaru Natura 2000 „Karkonosze” (GDOŚ),
- inwentaryzacja pomników przyrody na terenie województwa zachodniopomorskiego i części województwa wielkopolskiego (MGGP),
- waloryzacja obiektów planowanych do budowy zbiorników retencyjnych w Nadleśnictwie Jastrowie,
- inwentaryzacja i ocena stanu rzek w woj. lubuskim i świętokrzyskim (dla WWF, wspólnie z TBOP),
- dokumentacja i projekt planu ochrony rezerwatu Kamieniec (RDOŚ Opole),
- przygotowanie dokumentacji środowiskowej na potrzeby raportu oddziaływania na środowisko inwestycji polegającej na modernizacji 2 linii kolejowych: Kluczbork-Oleśnica i Oleśnica-Gniezno (PKP Polskie Linie Kolejowe Warszawa),
- monitoring ptaków lęgowych Drawieńskiego Parku Narodowego (DPN).

Plany Zadań Ochronnych dla obszarów Natura 2000:

- Bory Babimojskie (RDOŚ Gorzów Wlkp.),
- Bory Chrobotkowe koło Brzózki (RDOŚ Gorzów Wlkp.),

Inwentaryzacja pomników przyrody. Fot. Rafał Ruta

- Mierkowskie Wydmy (RDOŚ Gorzów Wlkp.),
- Dębowe Aleje w Gryźynie i Zawiszach (RDOŚ Gorzów Wlkp.),
- Bagna Izbickie (RDOŚ Gdańsk),
- Pływające Wyspy pod Rekowem (RDOŚ Gdańsk),
- Teklusia (RDOŚ Opole),

- Łąki nad Stobrawą koło Kluczborka (RDOŚ Opole),
- Łąki nad Stobrawą koło Karłowic (RDOŚ Opole),
- Łąki w okolicach Chrzęstowic (RDOŚ Opole).

Edukacja i promocja ochrony przyrody

W lutym, zorganizowano XXXIII Zjazd Klubu. Po raz pierwszy Zjazd odbył się w Stacji Terenowej w Owczarach.

W kwietniu, w Łągowie po raz kolejny odbyła się sesja wiosenna naukowa Klubu, tym razem pt. „Planowanie ochrony przyrody – gdzie jesteśmy, dokąd zmierzamy?”. Uczestniczyło w niej około 80 osób. W ramach sesji terenowej uczestnicy sesji mieli okazję zapoznać się z walorami przyrodniczymi jednej z wielu ostoji Klubu Przy-

Wizja terenowa podczas planowania zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Łąki nad Stobrawą koło Kluczborka.

Fot. Andrzej Jermaczek

Zjazd Klubu Przyrodników w Owczarach. Fot. Ewa Drewniak

rodników – torfowiskami doliny Pliszki w okolicach Kosobudek. W terenie zaprezentowano również praktyczne działania polegające na budowie drewnianych przegród na rowach melioracyjnych.

W dniach 1-5 września Klub wspólnie z Zachodniopomorskim Uniwersytetem Technologicznym w Szczecinie, Uniwersytetem Szczecińskim, RDOŚ Szczecin oraz Szczecińskim Towarzystwem Naukowym zorganizował konferencję „Torfowiska Polski – ochrona, restytucja, monitoring”. Konferencja, oprócz części kameralnej, obejmowała 3-dniowe seminarium terenowe po torfowiskach Pomorza (torfowiska Międzyodrza, rezerwat „Źródłiskowa Buczyzna w Puszczy Bukowej”, torfowiska Drawieńskiego Parku Narodowego, rezerwat „Dolina Rurzyca”, kompleks wodno-torfowiskowy „Lisia Kępa” koło Bytowa, rezerwat „Mechowiska Sulęczyńskie”, którego współwłaścicielem jest KP oraz rezerwat „Torfowisko Radość”). W konferencji udział wzięło ok. 110 osób z Polski, Niemiec, Holandii i Austrii. Specjalnie na potrzeby konferencji wydano książkę pt. „Torfowiska Pomorza. Identyfikacja, ochrona, restytucja”.

Ponadto, Klub zorganizował kilka spotkań, konferencji i warsztatów w ramach realizowanych projektów.

Klub był organizatorem kilkunastu imprez i spotkań odbywających się w Stacji Terenowej w Owczarach oraz Stacji Terenowej w Uniemyślu.

W Owczarach tradycyjnie odbywały się cykliczne spotkania, szkolenia i zajęcia edukacyjne:

- w lutym - warsztaty szczepienia drzewek owocowych,
- w kwietniu - Wiosenne Spotkanie z Łąką (ok. 40 uczestników),
- w lipcu - Letnie Spotkanie z Łąką (ok. 80 uczestników),
- we wrześniu – Jesienne Spotkanie z Sadem (ok. 50 uczestników).

W ramach działalności Stacji Terenowej w Uniemyślu zorganizowano kilka imprez i zajęć edukacyjnych, w tym:

- przy pomocy wolontariuszy zorganizowano „Wiosenny miszmasz w Uniemyślu”,
- 18 kwietnia odbyło się kolejne spotkanie w ramach cyklicznej imprezy wiosennej „Na tropie przyrody”; tym razem w kontekście poznawania siedlisk przyrodniczych i związanych z nimi gatunków roślin i zwierząt występujących w okolicy Stacji,
- w maju zorganizowano kolejną cykliczną imprezę, o charakterze międzynarodowym, skupiającą domy przystępne na

Sesja terenowa podczas konferencji torfowiskowej. Fot. Dorota Horabik

- pograniczu polsko-czesko-niemieckim, we wrześniu w Stacji w Uniemyślu odbyły się warsztaty pod hasłem „Coś z niczego” polegające na kreatywnym przetwarzaniu odpadów,
- w październiku wspólnie z lokalnymi organizacjami zorganizowano zawody „dogtrekingowe”,
- w październiku również miała miejsce ważna dla Stacji wizyta przedstawicieli Ministerstwa Kultury z Norwegii i osób zajmujących się odrestaurowywaniem drewnianych zabytków w tym kraju.

W marcu, w Świebodzinie zorganizowano XXXIII Lubuski Konkurs Przyrodniczy dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów, w którym wzięło udział około 70 uczniów z 16 szkół. W maju, w Poznaniu obył się także etap ponadregionalny Konkursu współorganizowany z PTOP Salamandra.

W kwietniu i maju pracownicy Klubu prowadzili zajęcia terenowe dotyczące ochrony torfowisk i muraw kserotermicznych (w ostojach Klubu) dla kilkusobowej grupy dzieci w ramach realizowanego cyklu filmów pt. „Załoga Eko” wyemitowanych na antenie TVP.

W roku 2015 Klub kontynuował konkursy na tzw. mikroprojekty wspierane ze środków utworzonego MiniFunduszu niewielkich projektów dotyczących aktywnych działań na rzecz ochrony przyrody. W roku 2015 w ramach funduszu dofinansowano miniprojekty: czynnej ochrony kawki w Bydgoszczy, ochrony kolonii nietoperzy na Śląsku, odtwarzania łąki na osiedlu mieszkaniowym w Kielcach oraz budowy sztucznego gniazda dla bociana białego koło Mszany Dolnej.

Klub prowadził serwis internetowy. W roku 2015 na stronie kp.org.pl odnotowaliśmy ok. 48 tys. odwiedzin pochodzących z kilkudziesięciu krajów. Najwięcej gości zagranicznych pochodziło z Niemiec, Wielkiej Brytanii, USA, Brazylii i Holandii. Z terenu Polski odnotowano ok. 43 tys. wizyt. W czołówce miast, z których pochodziły osoby odwiedzające naszą stronę znalazły się: Warszawa, Poznań, Kraków, Wrocław, Szczecin i Gdańsk.

W roku 2015 Klub był stale obecny na portalu społecznościowym Facebook. Swoje konta na portalu mają też koła terenowe oraz Stacje.

W serwisie e-mailowym „Wiadomości KP” ukazało się kilkadziesiąt informacji na temat aktualnych wydarzeń i problemów ochrony przyrody. Wiadomości KP prenumerowało ponad 1116 osób.

Klub powiększył o kilkadziesiąt pozycji zbiory biblioteczne.

Pracownicy Klubu, jako zaproszeni goście, uczestniczyli w roli prelegentów w kilkunastu spotkaniach oraz imprezach poświęconych ochronie przyrody i edukacji przyrodniczej organizowanych przez różne instytucje oraz organizacje.

Wydawnictwa

Wydano 4 zeszyty Przeglądu Przyrodniczego i 4 zeszyty biuletynu Bociek. Przegląd Przyrodniczy w roku 2015 uzyskał ocenę 6 punktów w rankingu czasopism Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Ogłoszono i rozstrzygnięto konkurs na napisanie monografii przyrodniczych w latach 2016 – 2017, zlecono napisanie monografii gatunku - granicznika płucnika.

W ramach organizowanej konferencji naukowej „Torfowiska Polski – ochrona, restytucja, monitoring wydano książkę pt. „Torfowiska Pomorza. Identyfikacja, ochrona, restytucja”.

W roku 2015 Klub sprzedał oraz rozdał około 2000 egzemplarzy wydawanych książek i czasopism.

Organizacja pracy

W końcu roku 2015 Klub zatrudnił 22 osoby, spośród których większość (19 osób) stanowili specjaliści z zakresu ochrony przyrody (biologii, leśnictwa, ochrony środowiska, geologii). W ramach realizowanych zleceń oraz projektów Klub zatrudnił około 30 osób w oparciu o umowę o dzieło.

Interwencje i uczestnictwo

Podobnie jak w latach poprzednich Klub aktywnie włączał się w procedury administracyjne oraz procesy opiniowania różnych aktów prawnych związanych czy mających istotny wpływ na ochronę przyrody. Pracownicy Klubu brali udział w pracach różnych instytucji, gremiów naukowych czy organizacji pozarządowych, których zadaniem było m.in. opiniowanie, opracowanie wytycznych i wskazówek do zarządzania oraz planowania ochrony przyrody.

Członkowie Klubu i pracownicy brali udział w wielu seminariach, konferencjach i sesjach naukowych, w tym międzynarodowych, poświęconych ochronie przyrody.

Pracownicy udzielili telefonicznie, pocztą elektroniczną lub osobiście kilkuset porad i wskazówek dotyczących ochrony przyrody.

W roku 2015 kontynuowano zaangażowanie interwencyjne w ok. 100 sprawach w różnych miejscach w Polsce i bieżące opiniowanie projektów dokumentów, aktów prawnych itp. Aktualizowaliśmy informacje w kilkunastu postępowaniach Komisji Europejskiej dotyczących spraw polskich.

Pracownicy Klubu uczestniczyli w pracach rad naukowych: Słowińskiego i Świętokrzyskiego PN. W 2015 r. byli także członkami Komitetu Ochrony Przyrody PAN, Państwowej Rady Ochrony Przyrody i Rady Regionu Wodnego Dolnej Odry (które skończyły kadencje w 2015 r.).

Przedstawiciel KP jest członkiem Rady międzynarodowej organizacji CEEWeb (sieć na rzecz ochrony bioróżnorodności w Europie Środkowej i Wschodniej), którą reprezentuje także w Grupie Roboczej ds. zarządzania Obszarami Natura 2000 przy Komisji Europejskiej.

Z uwagi na fakt, że rok 2015 był przełomowy dla planowania zarządzania wodami

w Polsce – angażowaliśmy się w opiniowanie projektów wszystkich planów (plany gospodarowania wodami w dorzeczeniach, plany zarządzania ryzykiem powodziowym, plany utrzymania wód), budując nieformalną koalicję NGO wspólnie z WWF i innymi organizacjami. Wspólnie z WWF zorganizowaliśmy warsztaty na temat planów zarządzania wodami dla przyrodników. Wspólnie ze Związkiem Pracodawców Polskich Parków Narodowych zorganizowaliśmy podobne warsztaty dla pracowników parków narodowych.

Monitorowaliśmy powstawanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 i niepokojące zjawisko zmiany ustanowionych planów na żądania Ministerstwa Środowiska, wnosząc uwagi do ok. 50 projektów PZO i projektów zmian PZO.

Współpracowaliśmy z OTOP, WWF i Fundacją Dziedzictwo Przyrodnicze, doradzając w sprawach związanych z leśnictwem w Karpatach. Wnosiliśmy uwagi do projektów planów urzędzenia lasu nadleśnictw bieszczadzskich.

Analizowaliśmy projekt aneksu do planu urzędzenia lasu Nadleśnictwa Białowieża i rozwój spraw wokół ochrony Puszczy Białowieżskiej formułując do nich uwagi.

Wspólnie z WWF i OTOP uczestniczyliśmy, jako reprezentacja polskich NGO, w procesie tzw. Fitness Check dyrektyw przyrodniczych UE, przygotowując polskie odpowiedzi na liczne pytania KE i dostarczając danych o funkcjonowaniu dyrektyw w praktyce.

Przedstawiciel Klubu reprezentował Polskę na zorganizowanym przez KE Seminarium procesu Biogeograficznego Regionu Kontynentalnego (wymiana doświadczeń na temat ochrony siedlisk przyrodniczych w całym regionie) w Luksemburgu.

Przedstawialiśmy doświadczenia ochrony różnorodności biologicznej w polskim rolnictwie na szkoleniach dla serbskich organizacji zaangażowanych w temat, w ramach międzynarodowego projektu CEEWeb. Przedstawialiśmy nasze doświadczenia ochrony polskich torfowisk na międzynarodowych warsztatach dotyczących zagadnień wodno-przyrodniczych w Budapeszcie.

Doradzaliśmy ukraińskim organizacjom pozarządowym w dziedzinie przygotowań do wyznaczenia sieci Natura 2000, gdyby Ukraina weszła do UE, a na razie – wyznaczenia jak najlepszej sieci Emerald na podstawie Konwencji Berneńskiej.

Aktywnie angażowaliśmy się w procedurę ostatecznego wyznaczenia sieci obszarów Natura 2000, aktualizując informacje „Shadow List”.

Przedstawiciel Klubu uczestniczył w kilku spotkaniach w ramach tzw. Forum Ekologicznego organizowanego przez Dyрекję Generalną Lasów Państwowych.

Sprzęt, grunty oraz infrastruktura techniczna

W ramach realizowanego projektu ochrony torfowisk alkalicznych w Polsce północnej Klub wykupił ok. 25 ha gruntów położonych w 2 obiektach – Mechowiska Sulęczyńskie (gdzie utworzono już rezerwat przyrody) i Dolina Rospudy, gdzie rozpoczęliśmy starania o utworzenie rezerwatu. Na dzień 31 grudnia 2015 r. Klub był właścicielem ok. 130 ha gruntów, a kolejne 250 dzierżawił lub użytkował w oparciu o użyczenie. W roku 2015 nie dokonywano znaczących zakupów sprzętu technicznego.

XXXIV Zjazd Klubu Przyrodników

Fot. Tomasz Kniola – wszystkie

Za nami XXXIV Zjazd Klubu Przyrodników. Odbył się w dniach 26-28 lutego br. – już po raz drugi w Stacji Terenowej Klubu Przyrodników w Owczarach. Jak zawsze podczas zjazdu, pierwszego wieczora, w piątek, członkowie Klubu oraz zaproszeni goście podzielili się wspomnieniami z podróży w ciekawe zakątki świata, ze spotkań z przyrodą uwiecznionych w kadrze aparatu. W sobotę odbyło się Walne Zgromadzenie Członków, a po nim ogłoszono szereg referatów.